

Womhaj Bóh!

Czytło 7.
14. meje.

Łétnik 1.
1891.

Szerebiske njedzelske łapjenka.

Wudawaju ło kóždy sobotu w Szmolerszej knihiczišcežerni w Budyschinje a łu tam dostacž sa sčtwórtlétnu pschedplatu 40 np.

Szwjatti.

Zap. skutki 2, 3, 4: „A wón bynu ło na kóždého mjes nimi, a buchu wschitzy połni šwjateho Ducha.“

D najwješelsche, o najšbóžnišche,
Šnady połniczke šwjatki wy!
Šwoje, hlaj, džeczi
Šhrystuš šej šwjeczi.
Wješel, wješel ło, žyrkej ty!

Šaj pschicžiny došč mamy ł wješelu. Niz jenož, šo wonkach na honach a polach wschitto tak krašnje kčžje a wonja, šo ma žyła semja napohlad rjaneje šahrody Božej, wjele krašnišche je kčžče a wonjenje nutškach na polu ducha, hđžekuli je w wumožnych duškach šwjata móž š wyšokosče nowe žiwjenje w prawdosčzi a čistosčzi šbudžila. Šajki džiwny, njedomušlédženy podawł bėšche to tehdy w Šerusalemje a tak krašne wupłody je wón žykemu cžłowjestwu pschinješł! Wuczomnizy bėchu wschitzy hromadže jeneje myšle. Šso šamo šnaje, šo bėšche to myšł modlitwy, wėry, lubosče, nadžije. Šich duške bėchu kaž wotewrjene, rjenje wupychene domy, hotowe na radošne pschijecze njebjeskeho hoščja. A wón rady pschindže, pošłany wot jich pschekrašnjeneho mištra Šesom Šhrysta. Š wyšokosče bu wón na šhromadženyh wuczomnikow wulaty, ale wón njewosta š wonka abo š wjercha nich, wón ło do nich nuts dobu a wschitzy buchu pošni šwjateho Ducha. Šak rjenje bė tehdy Šoelowe profetiške wėščenje dopjelnjene (Šoel 2, 28): „Šotom chzu ja wot mošeho ducha na wšcho cžėlo wuleč.“ Šaj wschitzy, kiž tam šhromadženi bėchu, mužojo a žonke, štari a mlodži, hdyž jenož do teho Šnjela Šesom Šhrysta wėryachu, woni wschitzy buchu pošni šwjateho Ducha. Ššwjata reka, kotraž š njebjia hnadny dele šchumjeske, wula ło do dalokosče a ščėrofosče. Ššwjaty Duch ło njeda wopšchimnyč, ani wobmješowacž, wón chze wšcho cžėlo šapschimowacž, pscheczahnyč, napjelnicž. A niz šchpatnje, niz w šnadnej merje dostachu jeho cži wschitzy, kotřiž tehdy buchu š šwjatym Duchom wušččeni. Niz mólčke křjepki šwjateho Ducha kapachu do wutrobow dele, nė, pošnosčž Ducha ło jim šdželi, „buchu wschitzy pošni šwjateho

Ducha“! Kóždy dosta po tym, kaž bė ł pschijeczu šwjateho Ducha podobny, wjažy abo mjenje, žadny njemėjeske žaneje nny!

Tak pať bė niz jenož tehdy! Ššwjatki ło pschėzo hiščeje woswjetuja. Ššwjaty Duch napjelni pschėzo hiščeje wėryažnyh wutrobu, jeli šo wo njeho prošča. Čhze tež ł nam pschincž, hdyž jemu wutrobine durje woczimny. A je dha nėhdže krašnišči šwjatkowny dar dnyłi wot Božeho Ducha napjelnjeny byčž? Šawėrnje, tón njeke njebjeka w cžłowškim wutrobnje, kotryž wobšoženy je wot Ducha wėrnosče a mudrosče, wot Ducha hnadny a mozy, wot Ducha, kotryž našchemu dušej to šwėdczenie dawa, šo šmy Bože džeczi. Tón šam šamože napscheczimo štejecž šėriščeje cžėmnosče, temu šharzej wot špocžatka, tón šam šamože wojowacž pscheczimo njeczistym ducham cžėlneje žadosče, woczowej žadosče, žiwjenjowej hordosče, temu šamemu łu wšchė hudancžka tuteho žiwjenja šhudane, pschetož wón wė, šo wot Boha je pschischoł, ša Boha jow žiwny je a ł Bohu junu dónđže.

Ššwjate ty duče
Šotaž nam pucze!
Wješel, wješel ło, duška, ty!

Šak šozialdemokratojo domjaze šbože podrywaju a ššto woni wo mandželštwje myšla.

Nėchtó š džėlaczerjom ło roščėžamšči wo tym roščėžowanju powjeda: „Wėšche to na kwašu. Nėčžachmoj wo tym, tak je dobra, šchėlcžijanška mandželška wulki pošlad a žohnowanje. Duž tež džėlaczer šapocža šwoju mandželšku šhwalicž a jeho woczi ło pschitym š jašnej wješekosčju šwėczesčtej. Wón ło wušna, šo ma ło jenož šwojej mandželšej ša to džakowacž, šo je po nėčim ł nėcžemu pschinješł. Wona je piłna a šlutniwa; džėława wona šwojej ruzy wot šaheho ranja hacž do wječžora hiba a wot jeho šažkužby wona ani pjenježka njenušnje njewudawa; wo šwontownym pschėnju a šdrasčėnju po nowej mólđe ničjo wjedžecž njecha; hdyž ło wot džėła domoj wróczi, wón jednory, ale derje šwarjeny wobjed na šlidže namaka; cžiste je wšcho wó jštwe a w komorzy a wšcho w dobrym rjedže; džeczi łu poškušne a ło derje woczahnu; wone

jemu hñewanja nječinja. Těho dla tež w forczmje njebyda, ale je najradšo domach pola žony a dźěczi, hdyž ſo domjazy a ſbožowny czuje."

Njeje to rjane wuſnacze, kotrež dyrbi naſ wutrobnje ſwjěšelić, dokelž ſu hišcže ſpokojni ludžo w naſchim njeſpokojnym czachu. Tón muž ma tež prawo; najlěpſhe žórko ſemſteho ſboža a ſpokojnoſcže je dobra, ſchěſczijska mandželſka a porjadne domjazje žiwjenje.

To wſchaf ſozialdemokratizy ſchězumarjo derje wjedža. Těho dla ſa tym ſteja, domjazje ſbože dźělaczjerja ſahubicz. Zich k temu wabja, ſo wokoło dundaja a pſchi tym ſebi ničo njenahromadža.

Kak dha ſo to ſtanje?

Dźělaczjerja huſto do forczmow wabja; jecho ſ jeneje ſhromadzisny do druheje honja, woni dyrbja pilnje płacizć do jich kaſow, dyrbja wſchelate ſchězumarſke nowiny czitacz; puczowanja czinja k podpjeranju ſwojich naležnoſczow, wulěty czinja k roſwješelenju. Czucže ſa cziche ſwójbne žiwjenje pſchi tutym njeměrnym žiwjenju ſo ſhubi. Prawy ſozialdemokrat ſkóncznje wjazy ſwojeje ſwójbje, ale jenož hišcže ſtronje (partaji) ſluſcha. Wona je jemu wiſcho. Wón je hra w rukach ſchězumarjow, kiž jecho wjercža kaž chzedža.

Hdyž je ſawjedzeny dźělaczjer prawje dele pſchichoł a je ſaſakny, jemu ničo njepraji: Ty ſam by wina na ſwojim hubjenſtwje, ty by prjedy ſwěrnny, pilny dźělaczjer był, nětko pak by wotkudžik. To je poklecze ſozialdemokratije!

Ně, to ſo tajtemu wot ſozialdemokratow praji: Subjene wobſtejnoſcže pola naſ ſu jo ſawinowate; ty žaneje winy njeſby. Tak jecho k temu wabja, ſo wiſcho wobſtejoze hidži. Temu ſo praji, ſo nihdy lěpje być njemóže, hdyž ſo nětcziſche wobſtejnoſcže njepowrócža.

Kak dha pak w ſozialistiſkim ſtacie pſchichoda ſ mandželſtwom a ſwójbu budže?

Wo tym ſozialdemokratiſke nowiny piſchu: „Dalsche, ſchtož dyrbi ſ powróczenjom nětcziſkich wobſtejnoſczow ſo ſtać, je, ſo žona tak wjele płaczi kaž muž a ſo mandželſtwo, kaſkež ſ nětcziſchimi wobſtejnoſczemi ſwiſtuje, ſo ſběhnje. — Šwobodna (frejna) luboſcž, ju my chzemy; my chzemy luboſcž wuſwobodzicž wot tych putow, kotrež ſu człowjeſtojo w naſchim czachu na nju položili. . . . Kóžde ſjednoczenje muža a žony, kotrež je luboſcž ſjednocziła, hač runje wot duchowneho njeje požohnowane, je wopravdzite mandželſtwo.“ (?)

Š tuteho a wjele druhich wuprajenjow my zyle wěcže wěmy, ſchto ſozialdemokratojo w tym chzedža. Wobel, wulki muzičik němſkeje ſozialdemokratije, je knihu wo „ſwobodnej luboſczi“ piſał, w kotrejž móžeſch rjane wězki czitacz. Ale tute njećizite a njepózcziwe wězy njeſby hódne, ſo ſo naſpomnia. To tež nuſne njeje.

Wěſch to, luby pſcheczelo, ſchto je „džiwje mandželſtwo“? —

Hdyž mandželſkaj hromadže pſchińdžetaj a ſtaj hromadže žiwaj, kaž bychu mandželſkaj byłoj, ale tola ſwěromanaj njeſtaj, kaž to wot lěſtotkow dobre waſchnje ſebi žada. To je ta ſwobodna luboſcž, kotruž chzedža ſozialdemokratojo ſawjeſcž a kotruž nětko hižo tym ſwojim wuſkwaluja. Š duchownemu, k ſtamnikaj potom wjazy thodzicž njetrebaſch, to je wiſche. Mandželſtaj ſo w jich ſtacie pſchichoda wjazy njewěrujetaj. Hdyž dwaj na ſebi ſpodobanje namaſataj, hromadže džetaj, a hdyž mataj ſo bytaj, ſo ſabo dželitaj. Wo tajkim njeſtaj muž a žona pſchěſ ničo na ſo ſwjaſanaj, hač jenož pſchěſ naſhwilnu pſchikhiłnoſcž, njech ſo tež ſ najrieniſchimi ſłowami luboſcže pomjenuje. Tute ſabo róſno bėhanje w jich ſtacie wobczęžnoſcže njećizini; pſchetož žadny ſakon mandželſkeju njewjaja, žana pſchikhiłnoſcž, žana ſtaroſcž ani ſa hoſpodaſtwo ani ſa woczėhnjenje dźěczi. Ludzi, kotřiž na tajkim njećizitym a njepózcziwym waſchnju ſpodobanja namaſaj, wſchaf je wěcže wſchudže. Ale do kaſkeje hłubiny by zyle człowjeſtwo panuło, hdy bychu ſo tute njepózcziwe wotpohlady wuwjedle?

Praschejmy ſo dale: Schto dha budže ſ dźěczi, kiž ſu ſ tajkich mandželſtwow? „To je zyle jednora wěz“, woni praja. Še ſo ſtarſchimaj woſmu a ſo do wulkih ſtatnych wuſtawow tuſnu, hdyž je ſtat wotczahnyć dawa. Š džiwianjom budžeſch prajicž: „Potom tola ſtarſchi ſwoje dźěczi a dźěczi ſwojich ſtarſchich wjazy njeſnaja!“ Tak tež budže. Šozialdemokratojo chzedža džě wiſcho ſwójbne žiwjenje ſbėhnycž. Hdyž ničo ſam ſa ſebje ničo wjazy njewobšedži, tež jedyn wot druheho ničo wjazy herbowacz njemóže. Šozialdemokratiſke nowiny piſaja: „To prajenje, »hdyž mój nan wumrje, ja khėžu doſtanu«, kotrež je huſto ſluſhecž, ſo ſhubi. Dźěczi wjazy na ſwjercž ſtarſheju njećizataja, ale ſo

na jich doſhim žiwjenju wješela.“ Těho dla prjecž ſ herbſkim prawom! — ſozialdemokratojo woſaja, dokelž jich najwjazy pſchě tym mjenje hač je prawje doſtanje. Kaſke ſu to tola rjane wuſhlady ſa czwilowane człowjeſtwo! (?) Ničo ſo wjazy ſa pſchichod ſwojich dźěczi ſtaracz njetreba. Štat wobſtara woczėhnjenje. Schto dyrbja dźěczi namuknyć — těho praſchenja dla ſebi ničo wjazy hłowny łamacž njetreba — ſtat kóždemu jecho džěto pſchipoſaže. Šſo prózowacz, ſebi wješele ſapowjedzicž, ſo by ſo człowjeſ ſa pſchichod dźěczi ſtarał — je hłupoſcž, wiſcho, ſchtož ſo nadžěta, ſtatej ſluſcha.

Šozialdemokratiſke nowiny piſaja: „Šwójbne žiwjenje“ budže ſo w pſchichodnym ſtacie tak roſwimacz, ſo budže to ſwójbne žiwjenje w dalſchim ſroſumjenju, wiſchitny budža hromadže wulka ſwójba. Jenotliwa ſwójba ſo ſbėhnje a lud runa ſo wulkemu ſtadku. Šſamo niž ſwojeho ſtatoka, do kotrehož ſo człowjeſ po prózy a horzocže wiſchėdneho džěta wrócizć móže, njedyrbi dźělaczjer pſchichodneho ſtata wjazy mēcž; wiſchitko, ſchtož je jemu drohe a lube, czicha ſwjatniza ſwójby, dyrbi ſo jemu wſacz.

Kak njehańbicžiwje ſozialdemokratojo wo mandželſtwje a ſwójbje rēcža, naſtawł „ſaſikeje dźělaczjerſkeje nowiny“ dopoſaže, ſ kotrehož chzu to naſpommicž:

„Pola ſamozitnych ſo wulka próza na dźěczi naſožuje. Dźělaczjer je napſcheczimo ſwojim dźěcjom ſymniſchi; ſo pola dźělaczjerjow wjazy dźěczi wumrje, ſ těho pchińdže, ſo pola nich dźěczi tajzy pſchibohojo njeſby; to je jara dobre, pſchetož pſchěſ to ſo ſłabe a hubjene ſtworjenja hnydom wot ſpoczatka wotſtronja a ſo ſ wulkeje nuſu a prózu tajke ſłabe dźěczi njewoczahnu, ſo bychu ſo potom woženili a ſabo tajke ſłabe dźěczi płodzili a na tajke waſchnje žyly lud hubjeniſchi ſczinili.

Pola dźělaczjerjow je žona mužej runa. Wona ſebi ſaſkuzi, ſchtož k žiwjenju treba a tehodla ſebi tež te ſame prawa žada. Hdyž jej muž njepſchiſteji, móže jecho wopuſchcizć; pſchetož móže džě ſ džěkom wſchudžom pſchecizć. . . . Młoda dźělaczjerka móže czakacz; wona móže „wobkhadžecž“ (!) ſ młodym mužom; hdyž ſo jej njelubi, jecho woſtaji a ſebi druheho pyta, kotruž je jej bóle pſchihódny. Dźělaczjerjo móža do mandželſtwa „na poſpyt“ ſtupicž a to tež ſ wjetſcha (?) czinja. Š tej ſwěbodobnoſczu (frejotu) ſo na jene dobo wiſcha njewěrnocž a jebanſtwo ſ czělneho žiwjenja wotſtroni. Njeſbožownych mandželſtwow wjazy njebudže. Pſchi wiſchėm mudrowanju popow ſu mandželſtwa ſamozitnych ſ wjetſcha njelbožowne! . . . Žona dyrbi ſo ſkóncznje wot ſwojeho domjazeho džěta tež wuſwobodzicž a warjenje jėdže kaž woczėhnjenje dźěczi budža wěczi k temu poſtajeni ludžo hnydom ſa někotre ſwójby hromadže wobſtaracz!“

Hdyž człowjeſ tajkich ſaſkudzennych myſlow a tajkich njehańbicžiwych wuczbow k tebi pchińdže a k tebi praji: „Luby pſcheczelo! Ludžo ſo jenož na naſ pſchikhiłdžeja; my njechamy ſo ani mandželſtwa ani ſwójby dótknyć, dokelž ſu nam ſwjate“ — dha daj jemu tute wuſnacze ſozialdemokrata, kotrež by runje ſ jich nowinow ſluſchal, czitacz a wón ničo wjazy prajicž njebudže. Ty pak k njemu rjekni: Šbėhn ſo wote mnje, ſatanje! Młoja žona a moje dźěczi ſu mój najwjetſchi poklad, ſa kotruž ſo radny prózujy wot ranja hač do wječora. Schtož ſym nadžětał a nalutował, njecham ſ lėnikami dželicž, to dyrbi moje a mojich dźěczi wobſedženſtwo być a woſtać. Šėdž, kotruž mi moja luba žona pſchihotuje, mi derje ſłodži a wot tajkeho waſkeho ſhromadneho jėdženja ničo wjedžecž nochzu. Do waſchich ſtatnych wuſtawow moje dźěczi ženje njepóſczelu, ale do ſchěſczijskeje ludoweje ſhule, hdyž Woħa a krala czěſcizć, hdyž wótzny kraj lubowacz a ſwojich ſtarſchich poſluſchacz namuknu. Džicze mi prjecž ſ waſkeje ſwobodnoſczu. Waſch ſtat je wopravdzita dźělaczjerňa a khoſtarnja, hdyž człowjeſ ſwojeje wole nima, ale je jenož licžba. Džicze mi prjecž ſ waſkeje runoſczu! To je ſmėſchna wěz. Kaž dotho ſemja ſteji, ſu bohaczi a khudži, kralojo a poddani byli a wy to ženje pſchėmėnicž njebudžecze. Pſcheczimo wot Woħa poſtajanemu porjadej poſtanycž je wrótnocž!

Džicze mi prjecž ſ waſchim bratrowſtwom!

Hdyž dyrbi ſo luboſcž wot ſtata pſchikafacz, ſrudnje ſ nej ſteji. Jenož wěra do Khryſtuſa, naſkeho wumóznika, móže ſebicžnu człowſku wutrobu nowu ſczinicž, ſo je bratrej w nješebicžnej luboſczi pſchiwobrocžena. Khryſtuſa a jecho ſwět w luboſczi pſchėwinjazy ewangelij ſacziſnjecže wy, těho dla je waſche twarjenje na pėſk twarjene a budže njenadžuzny ſo ſaſpnyć. Schtož ma wuſchi k ſluſchenju, tón poſluſchaj!

Waduycje a modlce so!

Werna historija, powjedał Wilhelm Immanuel.

(Pofraczowanie.)

5. „Wón wofschewi moju duschu.“

Hana-Róža nětko wšitko s czichim podacžom nješesche. „Tež najšurawishe khostanje šurawe došč sa mnje njeje,“ často džješche. „Ja šym wšitko, wšitko saškuziła, a chzu rada czerpicz.“ — Druhdy pak šapschija jeje duschu hluboka, njewurjeknita srudoba a pschemózna boloscž. Wona móžesche zykú nóž czicho płafacz: „O mój Božo, tak hluboko šym panyła! — Dyrbjesche takle daloko so mnu pschincž? — O wodaj, wodaj! o Rnježe, twojich šwjatych ranow dla, wodaj! wodaj! Šlaj, ja khodzju w czemnym dole a mi šo tak styschcže a moja duscha je srudna hač do šmjercze! Ja psched šwojej šamšnej wutrobu ischepjetam a šo tak jara boju, hdyž šo šama wobhladuju. A tola, ty njemóžesch thacz, ty šy prajit: byrnjež wasche hrěchi jako krej czerwjene byle, budža wšach jako šněh běte; a byrnjež byle jako šcharlat czerwjene, budža jako wolma běte. — Šlaj, mój hrěch je jako krej czerwjeny; o wumny jón w šwojej krwi běty! Ty, o Rnježe, džě šy našch zastupjer pola Wótza. Ty šy prawy, ale ty czinišch tež wšitkich prawych, kiž do tebe wěrja. Ja nješym šama w tutym czemnym dole: Ty, Rnježe, šy pola mje, teho dla šo žaneho nješboža njeboju. — Ty wofschewišch moju duschu!“

Najšrudnišcha hodžina, kotraž na Hanu-Róžu pschińdže, bě ta, w kotrejž ji prajachu: „Twój nan je t tebi pohladacz pschischol! Dženša popođnju w 3 hodžinach chzedža jeho t tebi puschcžicž.“ — Rač šo tehdy w jeje džješczowskej wutrobje wšcho hibasche! Rač šo wješele. a hórka srudoba w jeje duschi wotmēnjeschaj! — Najpjedn wona mēnjesch: „To njebudu snjesč móž, so jemu psched woczy stupju! — Rač budže mje jeho wócžko trjehcž! — o tak budže mi jeho hłóš do wutroby rěšacz! — o mój luby, luby nan, kotrehož se žakošču do jamy pschinatešu! a šcho budže mi hable wo šhaty prajicz a wo druhich lubych džješczoch! O mój Božo, pomhaj mi, pomhaj mi! Šmil šo, šmil šo, Božo, mój wumóžniko, nade mnu!“

Pschi tyčhle šłowach šwoje płacžite woblicžo do šahłowczka šwojeho pošleščcža šhowa a bě šo tak hluboko ponurila do hlubiny styska, haj móht rjež šadwelowanja, so mēnjesch, so šo žošmy a rěki wysche jeje hłomy sraža. „Ach, Rnježe, pomhaj mi, ja kónž wosmu,“ t temu Rnješej wolašche. „Ach Rnježe, wupšestrej tež te mnje šwoju ruku, kaž tam šo podnurjazemu Šětrej. Šlaj, ja džě škašojty muž nješym (Šětr rěka škala), šym jeno wbohe, wbohe, šłabe štworjenje. Wšach wěsch, kaje štworjenje šym.“

Se wšchej nutrnoscžu tyčhneho ducha a rošbiteje wutroby pschimasche šo šwojeho šwērneho Rnješa a bēdžesch šo s nim, kaž tamny muž pschi Šaboku, doniž s Šakuba Šsrael njebu; (1. Móš. 32, 28: Tebi njedyrbja wjazy Šakub rěšacz, ale Šsrael, dofelž šy šo s Bohom a s człowjetami bēdžit a šy dobył; bēdžesch šo s nim, kaž tamna Kananejška žóniška (Mat. 15, 27) a pschewiny jeho se šwojeju krutej wěrú: „Haj, Rnježe, dha wšach!“ Wona jeho njepuschcži:

Tych šłóščow my šo fajemy,
So cže rošhněwali šmy,
Ty šy našch šwjaty Bóh!
Ty šy našch šylny Bóh.
Šsy našch šwjaty šmilny šbóžnik, našch wěczny Bóh;
Njedaj šo nom šlasycž w tym hórkim wumrjecžu.
Kryie, elison. [489, 1.]

Šo tajkim bēdženju s tym Rnješom, hdyž šo na pošledku žyle hješ wole a hješ mozy kaž džješčo do rukow njebjeskeho Wótza položy a šo šbóžnika hrěšnikow we wěrje džješesch, wula šo mēr Boži do njeje a šlehny šo w šbóžnym pschekrašnjenju na jeje blēde woblicžo. — Šotom šaklincža czicho s jeje ischepjetazeju hubow móžny šhěrlušch se šwojim žimazym hłóšom:

Na tebe, Rhrjšcže, šameho,
Wšchu nadžiju ja štaju,
Ty šy mój troscht, o šbóžniko,
Ja drugeho njepóšaju.
Tu ničto njebē wušwoleny
A žadny człowjet narodženy,
Kotryž by s mozu pomhaj nam,
Čže požadam, a t tebi dowěrjenje mam.

Mój hrěch je cžežki psches mērú,
Toh' wutrobnje šo šaju,

Mje wumóž psches tvoju šaškuzbu,
Na kotryž wěrú štaju.
A pokaž twojom' Wótzewi,
So ty šy šbóžnosčž šupit mi,
Tak budu s hrěcha wjedženy,
Šdžerž, Rnježe, ty, šchož lubošuje mi šlubit šy.

[225, 1. 2]

Nashonjeny jastwony duchowny, kotremuž bē tón Rnješ dar špoščit, dusche rošdželeč a roššnawacz, hač šy s Boha, šo často s njej modlesche, hdyž hrěšna wina ju šašo hluboko pošhilesche a ji pschistup t wótzowskej wutrobje džješwasche. Šunu ji duchowny mašy wobraš šobu pschijesche, kotryž ji wulke njewurjeknite wješele pschihotowa. Bē to Rhrjštušowa hłowa s czernjowej kónu. Š boloscže pošnymaj woczomaj dwē cžežkej šylsy štejeschtej. Še srudženeho woblicža jehnjecža Božeho, kiž je wšcheho šwěta hrěchi nješšo, šo najpošnišche podacže luboscže šwēcžesch:

„Haj, Wótče s žylej wutrobu
Tež rad a lubje wšitko,
Šchož horje šladžesch t czerpienju,
Čhzu njesč a czerpicž nětko.“

Hana-Róža šo na tónle wobraš nahladacz, šo ša njón do-žakowacz njemóžesch. Ale kaž bu ji hiščcže dróžšchi, hdyž ji duchowny wo czernjowej kónje powjedasche, kaž je se šaklateje rostliny špleczena (1. Móš. 3, 18), kaž je dobry paštyr ša šhubjenej wozu hač do czernjoweho kērka hněwa Božeho lěš; pschi tym je jemu hašusa na hłowje wišajo wostała, a tej jeho czernjowa kóna rěšamy! Š tyčhle czernjow roštu nam róže šmilneje luboscže, wodawanje hnady Božeje.

Šo tajkich rošččowanjach bu jeje duscha czicha a wješola a pschedobu šo šašo stare lube šłowo: „Tón Rnješ je mój paštyr. Wón wofschewi moju duschu.“

Generalna žyrkwina wšitazija.

3.

Wšitšerowane wošady, kotrež chzedža šo na wažny džěni wšitazije prawje pschihotowacz, nješmēdža dwojake šapomnicž: s přenja, šo je tajki džěni wyšoki šwjedžen ša žyłu žyrkej, a s druha, šo maju šo po šłowje šwjateho pišma: „čješcz, komuž cješcz šluscha,“ wyšozny wjele šaškuzeni knježa, kiž w mjenje a w mozy žyrkwineje wyschnosčje t nam pschińdu, tež prawje a dostojnje cješczicž. Šcho dha pschińdže? Do našchego Róšborškeho žyrkwineho wokrješa pschińdže pschede wšchem našch luby generalny šuperintendent knješ dr. Erdmann, najwyschšchi konsistorialny radžiczel (Wirklicher Geheimerr Oberkonsistorialrat), profesor pschi univeršicže, muž, kiž je šebi w šwojim wjaz hač 25 lētnym šastojškim štukowanju jako najwyschšchi paštyr šchlesynškej žyrwe bohate šaškuzby wo nju dobył, cžešny šchēdžiwž, šaršchi hač 70 lē, kiž pak hiščcže pschego w njepročnej džješawosčži na cžežke žyrkwine wšitazije w žykej provincy šo podawa. Duchownstwo a wšitke wošady w Šchlesynškej a Hornjej Łuzicy wjedža, šelko džaka šy tutemu mužej winojcži. Wón ma tež wošebje wutroby ša šerbske a póške wošady. Pschi jenej wot njeho wotdžeržanej wšitaziji w póškej wošadže je w šwojej wyšokej štarobje hiščcže šelko póški nawušknył, šo móžesch w macžernej rěczy t wošadže rěczecz a ju pošohnowacz. Wěščje by tež nušy w našchich šerbskich wošadach wotpomhaj, hdy by wšitko jeno po nim šchlo. Njepuschcžny nadžiju, šo lētuscha wšitazija tež w nastupanju šastaranja našchego luda s macžernej rěczy žohnowanje pschijesche. Wón pak šam njepschicž, ale s nim nēkotiš powołani duchowni, wubjerni předarjo a duchapošni mužojo, kiž maja jeho pošpjeracz, a šnano dwazeczjo wo našchu žyrkej derje šaškuzeni knježa s našchego žyčeho wokrješa, mješ nimi tež knješ krajny radžiczel (Landrat) a šchulški radžiczel s Šigniza. Tajny knježa šawěščje ša cješczju njestjeja, ale wošady, kiž ich cžešnje powitaja, budža šebje šame najbóle cješczicž a rjane wopokasma šwojeje luboscže t žyrkwi wotpoščicž.

Duž njech žyrkwine rady a wježna wyschnosč a šchož je hewal t temu powołany, njech pak tež kóždy hospodar a jednotliwž, napjelny wot wješoleje horliwosčje, džěni žyrkwineje wšitazije t rjanemu šwjedžennej šczini! Njech na hašach rjane cžešne wrota a šo šmahowaze šhorhowje, njech w žyrkwjach lubošne pletwa a wēžny šwonkowne wješele wošadnych pošajaja! Njech šwjatoczna žyrkwinska hudžba (mušika) a hač na pošlednjeho muža wopytane Bože šlužby šwēdcža, šo šerbskeho luda štara šwalba, pošožnosč a lubojč t Božemu šłowu hiščcže šteji, a šo hiščcže kaž jedyn muž je špēwarjom psalmow wuššawamy: „Rnježe, ja

lubuju twoje wobyhlenje a to město, hdžež twoja częscz bydli". Njech so tež pastyrské rosrěczowanja, kotrej maju so se wschitkimi hospodarjemi a hosposami wotdžeržecz, pscheczelniwje pschimošmu a derje wopytaju: Njejsu to žane pruhowanja, w kotrychž so stari ludžo sa katechišmom praszaju, ale kaž t. generalny superintendent pišče, wutrobne, pscheczelniwe rěcze mjēs nim a wošadu, kaž so hewaf tež duchowny se swojimi wošadnymi wo wschelakich nabožnosćach zyrkwineho a duchowneho žiwjenja rosrěczuje! Njech tež luba młodžina se swontownej pychu šerbsteje drašty a se snuškownej šwjatej čistosczi a bohobojašnosću knjesam wšitatoram lubošny a nješapomnitny napohlad starošerbsteje pobožnosće pošlicza!

Najwážnišcha wěz pak sa kóždu wošadu budže nutškowne pschihotowanje na wšitaziju. Budže nětko wošebje pschibšlušnosć zyrkwinych staršich a pschedstejiczerjow, kaž šu šlubili, sa tym hladacž a sa tym stacz, „so by so wschitko we wošadze prawje a czębnje t. polěpschowanju kschesczianškeho žiwjenja stało". Wjětsche šchody zyrkwineho žiwjenja maju so wotštronicz, domy so pschepytacz, hacž tam kschesczianški duch a žiwjenje, częscz a pózcziwošč knježa, hacž so domjoze Bože šlužby wotdžeržuju, a hacž šu domy, šchtož dyrbyja bycz, města měra a pschitwarli njebieskeho raja. A kóždy jednotliwž njech šwěru šwoje šamšne žiwjenje na to wšitěruje, so móže niz jenož psched šemškim, ale tež psched njebieskim wšitatorom wobstacz.

Jeno hdž je wschudžom prawa swólniwošč a hotowoscž, šebi wot wšitazije šlužicž dacž, budže tajka šlužba woprawdže tež zohnowanje; jeno, hdžež so škoda prawje špólnawa, móže so ji wotpomhacz; jeno, hdžež je prawa wješelosć na zyrkwi a zyrkwinych wustawach, budža tele dny tež woprawdže wješele dny. Nješpokojných, pošmurjenných kschesczianow budže tež tele zyrkwine džělo jenož bóle rošhnewacz, wješelych a džakowných pak bohacze zohnowacz. So bychu tola tele dny sa wschitke našche wošady w krajnej zyrkwi a sa jich šušodow, kiž na našej wšitaziji wěscze wutrobny džěl wošmu — wschaf šmny wschitzy stawy na šesušonym cžěle — cžaf byče, hdžež rad wopomnja, šchtož so jim t. měrej hodži! So bychu, hdžež psches ert wšitatorow knjes šesuš woła: „Šlaj, ja šteju psched durjemi a kšapam", wschitzy jeho kšof šlyšeli a jemu wocžinili! So njeby wot žaneje wošady rěkało: „Ty mašch to mjeno, so šy žimy, ale šy mormy", ale so bychu wschitke wošady a wschitzy wošadni byli šhryštušowi šwědojo po šłowje a šutku, w wutrobje, domje a žiwjenju! Duž prajimy š Lutherom, kaž je wo wšitaziji šetom 1526—1528 pišaf: „Witana ty luba našcha zyrkwina wšitazija!" a „šhryštuš wozž wšitatorow!"

Rošhlad w našchim cžaju.

Našch luby šhězor je so do šheinskeje provinzy podaf a tam města Düsseldorf, Köln, Bonn a druge wopytaf. W Düsseldorfje je wón wjětschu rěcz džeržaf a bješ druhim tež to prajif: „Rune pravo sa wschitkich. Sa budu so sa to staracz, so kiž džělo dama a kiž džělo wošmje, šwoje rune pravo dostanje." Dale je wón šwoju wulku luboscž měra wobšwědcžif. „Šdy by europiški mēr w mojej ruzy ležaf, bych ja sa tym štejač, so by wón so nihdy nješkafyč."

šhězorštomny šejm je pschi dalšchim wuradžěnju dodawki t. rjemjěšniškemu porjadeč šlědowaze postajif: Džěczi, kiž šu młodšche hacž 13 lět, nješmědža w šabrikach džělacž. Hacž t. 14. lětu šmědža wschědnje jenož 6 a wot 14. hacž 16. lětu jeno 10 hodž. džělacž. Džělaczerki njedyrbyja w nozy wot 8½ hodž. wječor hacž 5½ hodž. rano a šobotu psche 5½ hodž. popotdnju džělacž. Cžaf jich wschědného džělanja nješmē psches 11 hodžim tracž.

Na šhězorowym dworje je so 6. meje narodny džěń kónprynža, kiž do šwojeho 10. lěta štupi, šwjatocznje wobeschof. Še to tón šamy džěń, na kotrymž přeni pruski kral Friedrich I. psched 190 lětami po šwojim kónowanju šwjedžěnyž do šarlina nutšcžěnišche, na cžož hišcžje džěnša mjeno „Königsstraše" dopomina.

Šaf je šhězor Wilhelm našcheho Moltku namafaf.

šenemu našchich najšlawnišchich ministrow powjedafche njebo šhězor Wilhelm šaf: „Še sa mnje jene najrjěšchich wješelow, so móžu so šhwalicž, so šym Moltku namafaf. Dopomnju so, bē w lětach 1820—30, hdž so raš pschi paradže brandenburgšeho regimenta wyschfa sa mjenom młodeho cžěnišeho offizěra praszach, kotrehož duchapošne woblicžo bē mi napanyčlo. „To je knjes

š Moltke, kiž je t. nam š Danškeje pschischof." Młato měšazow pošdžišcho buch mi," džěsche šhězor dale, „offizěrowe džěla š tamneho regimenta na pruhowanje pschedpoločene a ja namafach bješ nimi rošprawu wo wobaranju twjerdžišny šopenhagena, kotrejež škubošchemyšlene dowjedženje mjē jara šajmašche. Šdyž sa špišaczelowym mjenom hladach, bē to šellmuth š Moltke a dopomnich so na měscze, so bē tutón muž mi hižo na paradže nadpanyč. šchudowawšchi nětko jeho rošprawu pschedpodach ju generalnemu štabej. Na to bu po mojim pscheczu młody offizēr do generalneho štaba powołany. A šaf šym ja tón byč, kiž je pošdžišchemu póšnemu maršchalej přěnju krocžel w jeho wulotnym bēhu cžinicž dač."

Poslicžamy našchim cžitarjam džěnša Moltkomy wobraš, kaž wón w šipku na wulkim wot šiemeringa džělanym došycžěškim pomniku šteji.

ššwjatkowne myšlicži.

ššwjatny Duch, kiž bu šwjatki wulaty, je pschezo a pschezo hišcžje móžny a pschedrašnjuje šhryštušfa w šłowje. Dyrbyli pschirumanje š pschitomnoščje wšwolicž, dha bych prajif: Šaf pschi telegrafu elektriska rěfa so dale wozži psches grót, šaf so na kóždej štajiji tu šamšnu depeschu pišče a so móže so depescha wotpišacz, hdž jenož něchtón tu je, kiž na nju kědžbuje, šaf džē wot přěnich šwjatkow šem rěfa šwjateho Ducha na gróczi teho šłowa a šakramenta do wschěch krajow, a hdžěškuli wutroba je, kotraž na to kědžbuje, tam pišče šwj. Duch psches grót biblije, šwj. kšcženizu, šwj. wotkasanje, psches kóžde přėdowanje ewangelija njebiesku powjescž do wutrobny: „Ša šym cže š wěcznej lubosczi lubowač, teho dla šym cže š lutej dobrotu t. šebi cžahnyč." šo M. Frommeltu.

„Woni počžachu rěczecž š druhimi jafškami. Druhe jafški, druge rěcže. Bēchu rěcže druhich ludow, ale bē tež hewaf zyle hinajšcha rěcz. Našche rěcže š šhryštušfa njejsu hišcžje nicžo hacž džěczaze bajšanje. Dyrbi nowa twjerdža rěcz bycz: twjerdža pschecziwo jebanju šajženeje wutroby, kotraž šhryštušfa a šwět hromadu mēšcha; twjerdža pschecziwo šwětej, hdž chze naš se šłódkim šłowom šawjescž abo š hordym wołanjom štróžicž. šo šhšfeldtu.

ššwjatocznicžka.

Njedžela	Jana 14, 23—31.	Jap. škut. 2, 1—13.
2. šwjedžěń šwjatkow.		
Póndžela	Jana 3, 16—21.	Jap. škut. 10, 42—48.
Wutora	Jap. škut. 26, 1—32.	šjewj. Jana 2, 18—29.
ššrijeda	= = 27, 1—20.	= = 3, 1—6.
šchtwórit	= = 27, 21—44.	= = 3, 7—13.
ššjaf	= = 28, 1—15.	= = 3, 14—22.
ššsobota	= = 28, 16—31.	ššalm 67.